

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, Keleztváros, St. Barón utca (Brassai-utca) 19

Telefon: 177, 228 és 102

3181 Dl. Ramasetter Róbert Budapest

I. Disztér 2. II. 8.

KELET

KELET-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK Romániában

Egész évre — 1050
Félévre — 550
Negyedévre — 290
Egy hónapra — 100
Az előfizetési ára „Föld” című folyóirattal együtt hav-ként 10 lejfel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egy évre — ck 8—

1926 október 16 Szombat

Budapest, Keleztváros * IX. évfolyam * 226 szám

5687 Chesván 8

Mindennemű optikai

látzerek

betegápolási cikkek

nagyraktárs.

Lázmérő

a legolcsóbb árban kapható.

„OPTICA”

Strada Universitatii No 1. Cluj

Lemondás görög tüzzel

Bethlen István gróf a frankpör aktáinak jogerős lezárása után jónak látta beadni kormányának lemondását. A nagy csönd, amellyel ugy ellenzéki, mint kormányzópárti körökben a lemondást fogadták, azt a feltevést látszik igazolni, hogy a lemondásnak semmi politikai jelentősége nincs s nem egyéb jól rendezett diplomáciai aktus, mellyel Bethlenék a külföld felé akarják igazolni frankpörbeli ártatlanságukat. Az aktus azonban nem nélkülöz bizonyos gyanús színezetet, hiszen ha Bethlenék teljesen ártatlannak érzik magukat, akkor fölösleges ilyen politikai illuminációt rendezniök.

Akárhogy legyen is, az bizonyos, hogy soha még kormány biztonságosabb körülmények között nem adta be lemondását, mint Bethlen kormánya, melynek ez a lemondás egyben nagy fellélegést is jelent, hiszen a frankpör huriai ítéletével a botrányos ügy lassan a feledés homályába merül el, egy csomó támadási lehetőséget téve lehetetlenül a kormány nagy számú ellenségel szembe.

Aki élesebb szemmel néz a magyar politikai élet kulisszái mögé, annak figyelmét a Bethlen-kormány lemondásával kapcsolatban az kell, hogy megragadja, hogy Bethlen István a frankpör jogerős ítélete után nem a magyar néphez, hanem a kormányzóhoz fordult lemondásával, akinek szerepét a frankpör körül annak idején igen súlyosan liálték meg a külföldön.

Ha Bethlen István jelen lemondásával tényleg a bizalmi kérdést akarta felvetni, úgy azt kellett volna cselekednie, amit helyében minden más valóban alkotmányos államférfi cselekedett volna: fel kellett volna osztatnia azt a parlamentet, mely ma mindent képvisel, csak az ország akaratát nem, mindent kifejez, csupán az ország hangulatát nem. A mai magyar parlament Európa összes parlamentjei között az egyetlen, melyben jó pár évvel ezelőtt megválasztott — még pedig nem tulszontan alkotmányos uton megválasztott — képviselők ülnek, akiknek semmi kontaktusuk nincs immár választóikkal, mert hiszen az ország hangulata a lezajlott évek súlyos eseményei után teljesen megváltozott és a fehér terrort közvetlenül követő nemzeti katzenjammeres hangulat elpárolgott.

A frankpör annak idején nemcsak egész Európa közvéleményét zudította fel Bethlenék ellen, hanem a belső ellenzékét is, melynek agresszív fellépése azonban megtört ama szívós védekezésen, melyet a hatalmas lövők egész állami apparátusunk segítségével kifejtettek.

Ha Bethlenék valóban komolyan vették, vagy vennék az alkotmányosságot, úgy a hatalmas felzúdulás alkalmával kellett volna beadni lemondásukat, amelyet azonban nyilván azért mulasztottak el, mert akkor szükségük volt a hatalom kézben tartására, arra, hogy lá-

nyitóság szólhassanak bele a nyomozás me-

netébe.

A Bethlen-kormány tagjainak mostani lemondása tehát merőben szimbólikus jellegű, amolyan alkotmányos-játék, görög tüz, melyet kizárólag azért rendeznek meg, mert most már nincs mitől tartaniok, mert jól tudják, hogy a kormányzó választása ismét erre a jól kipróbált kabinetre eshetik, mint olyanra, amelynek kitűnő rutinja van politikai atrocitások szépséghibáinak eltüntetésében s amely még's tudott olyan rendet teremteni az országban, mely lehetőséget adott az állam pénzügyének rendezettségére, gazdasági konszolidációra, a tőke és nagybirtok szuverenitásának megszilárdítására.

A raison lényegén tehát mitse változtat a Bethlen-kormány rekonstrukciója, új nevek be-
lekerülése a régi és jól bevált politikai tapasztalomba. Addig, míg Bethlen fel nem osztatja a parlamentet, amíg magától az országtól nem

DUNKY KATÓ

táncitanár

Tanít minden divatos táncot. Különre bármikor. Összeállított colonokat háznál is vállal. Mensendick-Madszar torna hölgyeknek, rhytmikus torna gyermekeknek. Magántáncokat betanít.

Egyetem-utca 3. III. 2. Lift.

kérdesi meg, hogy mi a véleménye a frankpörrel és egyéb hasonló természetű politikai viszontagságokról, addig semmi jelentősége nincs a látszat-lemondásoknak, melyeknek hátterében az a rosszul leplezett vágy nyilvánul meg, hogy az emberi kor legvégső határáig tartassák azt a pozíciót, melyet már annyi vihar akart porrá zúzni.

Mária királyné hazaérkezése után változás történik a régensségben

Ileana hercegnőt eljegyzik egy amerikai bankár?

(Páris, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rendkívül érdekes és nem mindennapi szenzációról adnak hírt a ma reggeli francia újságok. A különös hír kolportálását Mária román királyné párisi tartózkodása tette aktuálissá, aki tudvaleg tegnap már továbbutazott Cherbourgba és ott hajóra szállt Amerika felé. A párisi lapok azt írják ugyanis, hogy Mária királyné amerikai útja alkalmával Ileana hercegnőt, aki a királynéval utazik, valószínűleg el fogja jegyezni az amerikai pénzügyi világ egyik legfontosabb személyisége. Hogy ki ez a személyiség, arról a távirat, melyet fentartással közlünk, nem tesz említést.

A hírt annál nagyobb óvatossággal kell fogadnunk, amennyiben ez a kombináció Romániában még egyáltalában nem került szóba és egyébként is egészen rendkívüli dolog volna, hogy egy uralkodó család leányát polgári ember jegyezze el. Mindenesetre meg kell várnunk, amíg illetékes helyről ezt az értesülésünket megerősítik, vagy megcáfolják.

Bukarest, október 15. Hivatalos körökben úgy tudják, hogy mihelyt Mária királyné hazaér a külföldről, a régensség összeállításában változás fog történni.

Óriási botrány a porosz Landtagban a Hohenzollern-javaslat ellen

Kommunista képviselők megrohanták az elnöki emelvényt és súlyosan inzultálták az elnököt

(Berlin, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A porosz Landtagban tegnap siváf, öklöző jelenetek játszódtak le. A törvényhozó testület kommunista tagjai ugyanis a Hohenzollernek érdekében benyújtott javaslat törvényerőre való emelését minden eszközzel megakarták akadályozni. Nekik asszisztált a karzat egy része is, amit később a rendőrség kiűritett. Amikor a kommunisták látták, hogy lármával semmit el nem érnek, erőszakhoz folyamodtak és aktacsomókat, tintatartókat, poharakat és üvegeket hajigáltak az elnöki tribün felé. A nyugalom csak a rendőrségnek a Házban való megjelenése után állott helyre.

A szokatlanul viharos ülés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be.

Amikor a tagsági ülésen Falk demokrata képviselő, a Hohenzollern-javaslat előadója ismertetni akarta a törvényjavaslatot, a kommunisták kórusban ordították feléje:

— Pater republikánus! Bőjinspi prédikátor! Menjén Doornba!

A szónok képtelen volt megértetni magát a nagy zajban. Hirtelen a kommunista képviselők sorából Kellermann egy súlyos nyomatványcsomagot dobott a jobboldaliak felé. Ebben a pillanatban óriási zaj támad.

— Ki vele! Komisz fráter! Négyülésen van, vagy parlamentben?

Ilyen és hasonló figyelmeztetések röpködtek feléjük. A tribün egy része is beleszólt, de a kommunisták javára.

— Itt maradni! Itt maradni!

Erre a tribünök látogatól között is kiütközött a harc. Az elnök kiadta a parancsot a karzatok kiűritésére, mire a fönt ülő kommunisták a hatalmas zajt is tuharsogva, beszédet tartottak a javaslat ellen és a kommunista képviselők az internacionálét éltették. Az elnök gyorsan bezárta az ülést, amikor Kasper kommunista képviselő fölfutott a szónoki emelvényre és egy vízspoharat hajított a jobboldali képviselők felé. Majd megragadta az elnöki csengettyűt és ezt is odadobta a képviselők felé. Közben a karzatos világorradalom élénk éltetése közben kiűritették, de az ülés-teremben a képviselők együtt maradnak és a kommunisták szivarra és cigarettára gyujtanak. Az elnök egy parlamenti tisztviselőt fölszólt, hogy haladéktalanul értesítse a rendőrséget. A kommunisták egyrésze még egy ideig a folyosókon és újságíró-emelvényen tartózkodik és szidalmazza a Hohenzollerneket és támogatóit. Végül őket is kivezetik és egy félóra múlva az elnök ismét megnyithatja az ülést.

— Uraim — így kezd — tudomásomra jutott, hogy Golke kommunistapárti képviselő a tribünön járt, ahol fölszóltotta a hallgatóságot, hogy intézkedéssimet ne repszektálja. Kérdem Golke urat, igaz ez?

Golke képviselő tagadó választ ad, mire az egész jobboldal kórusban kiáltja:

— Hazug fickó! Gyáva csirkefogó!

Falk képviselő ismét ismertetni akarja a ja-

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSÉJÉBEN FELSOROLT KÉRESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN, A VÁSÁROLT ÖSSZEG TIZ SZAZALÉKAIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL

Ez a szelvény érvényes nov. 27-ig

vaslatot, mire a kommunisták újra zajongani kezdenek. Amikor a zaj elült, a referens siet kijelenteni, hogy jellehet, Homburg várát a volt császár rendelkezésére bocsátanak, de államjogi szempontokból az egykori király visszatérése a republikánus törvények szerint is teljességgel ki van zárva. Minthogy azonban a nyilvánosságban említett nagy nyugtalanság észlelhető, maga a volt császár és porosz király

Egy pozsonyi egyetemi tanár zsarolásért beperelte volt tanársegédét, mert kényszeríteni akarta, hogy ne pályázzék a budapesti egyetemre

Tovább folyik a harc az elhunyt Kuzmík professzor örökéért

(Budapest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig simultak el azok a hullámok, amelyeket dr. Adám Lajos sebészprofesszornak a budapesti tudományegyetemen ujonnan kreált harmadik sebészeti tanszékre való kinevezése keltett, már is új botrány tartja izgalomba az egyetemi köröket.

Bakay Lajos dr. pozsonyi egyetemi tanár ugyanis, aki szintén megpályázta Kuzmík professzor örökét, följelentette tanársegédjét, dr. Sajgó Géza operatort, akivel tizenhét éven keresztül dolgozott együtt a pozsonyi egyetemen.

A szenzációsnak ígérkező bűnpör, amelynek tárgysálat a budapesti törvényszék október 23-ikára tűzte ki, előisményei a következők:

Sajgó néhány hónappal ezelőtt súlyos vádakat tartalmazó levelet írt Bakay tanárnak és a professzor orvosi működésé elleni adatok fölborításával arra akarta rábírní, hogy a közbotrány elkerülése érdekében, pályázatát vonja vissza, illetve ne fogadja el kinevezését a Kuzmík Pál egyetemi tanár halálával megüresedett egyetemi tanszékre. Bakay professzor nem teljesítette volt asszisztensének meglepő kívánságát, hanem a sértő levél miatt az ügyvédségen zsarolás címén följelentést tett ellene. A levélnek az a passzusa, amely miatt Bakay pört indított, a következőket mondja:

„Ha ön pályázatát egy héten belül nem vonja vissza, levelem tartalmát a kabinetiroda, a tanári kar és a nagy nyilvánosság elé terjesztem“.

Egy budapesti hírlapíró felkereste Sajgó Győzöt, aki ezidőszereint magánpraxist foly-

már napokkal azelőtt kijelentette, hogy a lakásjogával éini nem kíván. Ezután a Hohenzollernek vagyonának kincstári kisajátításával és a család kiűzetéséről szóló kommunista javaslatokat elvetették.

A javaslatok fölött való szavazás alkalmával a kommunisták és szocialisták összevesznek egymással. Abel kommunista ökölrel sujt Osteroth szociáldemokrata arcába. Az elnök erre a szocialisták hatótája közepette kiutasítja a teremből Abel képviselőt.

Az esti ülésen folytatódta a botrányos jelenetek. Garnich alelnököt mindjárt a Landtag megnyitása után a kommunisták előbb szidalmakkal inzultálták, majd megrohanták az elnöki emelvényt és minden kezükbe eső tárgyat, tintatartót, fatáblákat, aktacsomókat Garnich alelnök és a mellette ülő Breour fejé felé hajítottak. A tentával egészen előtött arcu Garnich végül jelt ad az ülés feloszlatására.

Az elnökség rövid tanácskozásra vonult vissza és elhatározta, hogy a kommunisták ellen testi sérés miatt bünyenyítő feljelentést fog beadni, egyúttal pedig Skielbruth, Eppstein és Jendroch képviselőket husz ülésnapra kizárja az ülésekről.

Badapesten és ezeket mondotta:

— Bakayval tizenkét esztendőn keresztül működtem együtt, miat az Erzsébet Egyetem első sebésztanárságába. Ezen az alapon följegesítve éreztem magam, hogy ilyen nagyfontosságú kérdésben, mint amelyen a budapesti sebészeti tanszék betöltése, közérdektől Bakay Lajos orvosi működését az illetékes körökkel megismertessem. Éa valóban levelet írtam Bakaynak és ezt a levelet kíséreléssel együtt a pesti orvosprofesszoroknak is megküldtem. Böles belátásukra hittam, hogy Bakayról elmondott vádjaimat elbírálják.

Levelemben azt is közöltem Bakayval, hogy ha nem vonja vissza pályázatát, a levél tartalmát kénytelen leszek pertraktálni. Ilyen előzmények után történt, hogy Bakay az ügyvédségen följelentést tett ellenem, csodálkozásomra azonban nem rágalmaszás, hanem zsarolás címén.

Sajgó Győző állásfoglalásával szemben Bakay tanár följelentése alapján dr. Polányi főügyész helyettes, aki a pörben a vádat képviseli, arra az álláspontra helyezkedik, hogy a zsarolás vétsége főnnáll, minthogy egy már tényleges és köztudomásban nagytudású és jóhírnövre szert tett egyetemi tanárnak a pályázattól való visszavonulása a többi pályázók kinevezési esélyeit nyilvánvalóan javítja és ezáltal közülük valamelyik az egyetemi tanári kinevezéssel vagyoni haszonhoz jut.

* Biztonságunk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.

A miniszteri rendelet megjelenése előtt is ajánlatos harrisnyaszükségletét beszerezni a SIPOS-cégnél, Cluj, Regele Ferdinand-ut 8.

FÓRUM

Konferencia előtt

Alábbi cikket dr. Erdélyi Emil, az erdélyi cionista mozgalom egyik legrégibb és legaktívabb harcosa küldötte be nekünk. A cikk nemes és tiszteletreméltó intenció ellenére is vannak benne kitételek, amelyekkel semmiképp sem értünk egyet. Alkalmunk lesz még, hogy ispunk hasábjain a konferenciát érintő összes problémákat kellő alaposággal megvitatassuk.

Néhány hét múlva újból konferenciára tlenk össze Erdély és Bánát nemzeti alapon álló zsidóságának delegátusai, hogy határozzanak. Határozzanak arról, amit végre kellene hajtani, anélkül azonban, hogy a vállalt kötelezettséget tényleg végre is hajtánák. Mert ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy mi delegátusok, akiket az erdélyi zsidóság képviselőtének siohtak nevezni — kevés tiszteletreméltó kivételtől eltekintve, — nem teszünk eleget magunkra vállalt kötelezéseinknek.

Nem akarok most arról szólni, hogy eddig még egyetlen évben sem teljesítettük azt a kötelezettséget, amelyet szervezetünkkel szemben vállaltunk magunkra, s egyetlen egy-szer sem gondoskodtunk arról, hogy a központi élet adminisztrálásához szükséges anyagi alap létrejőjön. Sainte csodával határos, hogy a vezetőség honnan és miből tudja a központi irodát adminisztrálni. Azaz nem csoda, csak szomorú tény, hogy azért van elnökségünk, hogy a nélkülözhetetlenül szükséges összegeket felhajszolja, ha máshonnan nem, a saját zsebéből.

Valljuk be, hogy a konferencián összeülő delegátusok nem tesznek egyebet, mint hogy elmondanak néhány igen szép és néhány közepes, vagy rossz beszédet. A delegátusok másik csoportja meghallgatja ezeket a beszédeket, vagy felszólalásokat, tapsol a jónak, tapsol a rossz-nak és azután öamagával megelégedetten megy haza. Az azonban, hogy otthon a delegátusok végre is hajtánák a konferencia határozatait, vagy egyáltalában nem, vagy csak igen ritkán fordul elő.

És mi történik az alapok konferencián? Ugyanez! Azaz semmi, vagy hogy túlságosan rosszhiszemű ne legyek, a semmivel határos valami.

Éa azt vallom, hogy nekünk nincs szükségünk országos konferenciára. A világszervezet minden 2 évben kongresszusra ül össze. Az exekutive pedig peridikusán tart üléseket. Nekünk nem kellene egyebet csinálni, csak végrehajtani a kongresszus határozatait és az exekutive parancsait.

Itt fekszik példálul előttem a Keren Hajjeszód direktóriumának szivbemarkoló felszólítása a „Sonder-akcióra.“ Delegátus urak, akikhez ez a hivatalos felszólítás elérkezett, mondották-e már Önök megbízóiknak, hogy ne a konferenciára válasszák meg Önöket, hanem adjanak, adjanak két kézzel a palesztinai munkanélküliség munkával való ellátására? Tudják-e a megválasztott delegátusok és a delegátusokat választók, hogy mint mindenütt a kontinensen, Palesztinában is már-már sagszató méreteket öltött a munkanélküliség. Tudják-e ezt és ha tudják, segítettek-e, adtak-e már a „Sonder-akcióra.“ A Keren Hajjeszód direktóriuma a világ zsidóságától százezer fontot, Erdély zsidóságától ezer fontot kér a momentán palesztinai munkanélküliség leküzdésére. Ezt kell elsősorban is mindenképp megadni, ezt kell végrehajtani.

Ez az összegyű, amelynek megadását a Sonder-akció ürgetti, ezer és ezer chaluconak és erecsiszrási munkanélküliség ad munkaalkal-

Őszi reklamárak

Keller & Molnár

divatáruházában, Cluj (Kolozsvár) Cal. Reg. Ferdinand No 15.

Férfi öltönyszövet, tiszta gyapju, kitünő minőség .. Lei 290.—
 Női kabátposztók, gyönyörű színekben ..... Lei 390.—
 I-a francia csikos bársony, minden színben..... Lei 96.—
 Fehérnemű batliszt ehífon ..... Lei 31.—

Vörös, kipállott gyermektestnek Höfer hintópor, krém, szappan kell

mat. Igaz ug chaluconak neisul, de hallg amely a síket

A delegátu elmennek és a de elmennek, tegyűk előszó köteleességünk felváltásának, eleget másokk

Zsidó

(Cluj-Kolo dósítójától.) status quo an 26 án a tawer bea (Str. Ma lyon e terület dekeiről fogna a gyűlésen a zetésnek meg adni a hitk viszonyai tár vialat számara következő:

1. Elnöki jelentése.
  3. helyzete.
  4. A hitközség elnöki jelentése.
  8. Rabbisegély és földi Pénztárcái és
  12. Indítványok
- A nagygyű hitközség elnöki továbbá minde után egy kikü vetség ügyvez érdekelteknek

Megkérdezt urat a negygy — Minden megtesztük jelet nyitunk ma nem sokat jave részere nem so személyek is a kedésük közbe takoró szavunk nére tényleges ellen s követel áltó sérelemnek ményekket és s segély megvoná ségvetésselég biz

— Ami pe ügyben hozva a mult évi ma zatai és szem követeini.

- As egyházi
1. Polgári e vállasgyakorlat.
  4. Államsegélyre behajtsi segítség orsz. szervezeti szénatásban orsz hál személyek sége.
  9. Fennáll kisebbségi ritusok kezési jog.

— Határozni diókok segélyezé már javaslat ter többek között k

1. a Kolozsv segélyző Bisotti központi szervén
2. a nagyot

t megje-
atos ha-
szerezni
, Regele

mat. Igaz ugyan, hogy ezek a munkanélküli
chalucook nem szónokainak sem jól, sem rossz-
szul, de hallgatásuk mindennél jobb beszéd,
amely a siket fülekbe is be kell hatoljon.

A delegátusok, akiket megválasztottak és akik
elmennek és azok, akiket nem választottak meg,
de elmennek, vagy nem mennek el a konferenciára,
tegyünk először mi eleget a chalucokkal szembeni
kötelességünknek, tegyünk eleget a Keren Hajsza
felszólításának, először mi magunk, azután tétessünk
eleget másokkal is.

Zsidó iskolaügyi ankét és országos hitközségi nagygyűlés Temesváron

A hitközségi nagygyűlés programja

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdély Bányai kongresszusi és status quo ante hitközségek szövetsége október 26-án a temesvári zsidó hitközség tanácstermében (Str. Marosesti 7) nagygyűlést tart, amelyen a területen élő zsidóság életbevágó érdekeiről fognak tanácskozni és határozni. Ezen a gyűlésen a romániai zsidóság általános helyzetének megvitatásán kívül irányelveket fogadni a hitközségek szervezeti és magánjogi viszonyai tárgyában megalkotandó törvényjavazlat számára. A kongresszus tárgysorozata a következő:

- A nagygyűlés tárgysorozata
1. Elnöki megnyitó.
  2. Ügyvezető elnök jelentése.
  3. A romániai zsidóság általános helyzete.
  4. Az iskolakérdés.
  5. Tanári és tanítói fegyelmi szabályzat.
  6. Országos tanügyi és kulturális bizottság létesítése.
  7. Jelentés az iskolafentartó hitközségek országos értekezletéről.
  8. Rabb- és hitoktatóképzés.
  9. Államsegély és földillemény.
  10. Diáksegélyezés.
  11. Pénztárosi és számvizsgáló bizottsági jelentés.
  12. Indítványok.

A nagygyűlésnek hivatalból tagja minden hitközség elnöke vagy helyettese és rabbija, továbbá minden megkezdett 300 adófizető tag után egy kiküldött. Dr. Eisler Matyas, a szövetség ügyvezető elnöke már széjjelküldte az érdekelteknek a meghívókat.

sz antiszemitizmus ellen
Megkérdeztük Dr. Eisler Matyas főszó-
urat a nagygyűlés várható határozatairól.
— Mindenekelőtt — mondotta a főszó-
bíró — megteremtjük jelentésünket, azután általános vi-
tát nyitunk meg a zsidóság helyzetéről, amely
nem sokat javult. Az antiszemita izgatás letör-
tésére nem sok történt, tőt abban hatóság-
személyek is a magánéletben és hivatalos tény-
kedésük közben részvesznek. Fel kell említeni a
tiltáshoz szavunkat a főiskolákon törvény ellen-
ére ténylegesen fennálló numerus klauszus
ellen s követeljük annak megszüntetését. Ki-
áltó sérelemnek itéljük a hitközségeket, intéz-
ményeiket és személyzetüket megillető állam-
segély megvonását és követeljük annak költ-
ségvetésileg biz osított kintállítását.

Az egyházi törvény alapelvel
— Ami pedig a hitközségek szervezeti
ügyében hozandó törvényjavazlatot illeti, ebben
a mult évi marosvásárhelyi nagygyűlés határozatai
és szempontjai érvényesítését fogjuk
követelni.

Az egyházi törvény alapelvel legyenek:
1. Polgári és politikai jogok. 2. Szabad
vallásy gyakorlat. 3. Egyenlőség és viszonyosság.
4. Államsegélyre jogosultság. 5. Adószedési jog,
behajtási segítség. 6. Hitközségi, országossági és
országos szervezeti autonómia. 7. Képviselés a
szénatásban országos választás alapján. 8. Egy-
házi személyek előjogai, papok autonómia-
tervége. 9. Fennálló rítusok államertetése. 10. A
kisebbségi rítusok kielégítése. 11. Rítus-
vezetési jog.

A zsidó diákok támogatása
— Határozni fogunk a nagygyűlésen a zsidó
diákok segélyezése tárgyában és e tekintetben
már javaslat-tervezetet is dolgoztunk ki, amely
többek között kimondja hogy:

1. a Kolozsvári Ország. Zsidó Diák-
segélyező Bizottság a zsidó diákok segélyező akció
központi szervének elismeri,
2. a nagyobb városokban működő diák-

En azt javaslom, hogy szívesen inkább adjuk
legalább a felét a konferencián elköltendő összeg-
nek a „Sondor-akcióra“ (s szervezeti alapunk ki-
építésére, minsem konferenciára menjünk és ne
adjunk, vagy otthon maradjunk és azért ne adjunk.
Azt javaslom tehát hagyjuk csak dolgozni tovább
nyugodtan régi vezetőségünket, hiszen a jövő évre
amugy is őket választjuk és tegyünk eleget szó-
noklatok nélkül magunkraválaszt kötelességeinknek.

Tg.-Mures—Marosvásárhely, 1926. október 14.
Dr. Erdélyi Emil

szubvencionálására, évi költségvetésükkel arány-
ban álló összeggel,

4. felkéri az összes hitközségeket, hogy
évenként egyszer a helyi viszonyoknak meg-
felelő módon, gyűjtés útján, templomi adakozás,
vagy nyilvános rendezvény keretében nagy-
obb összeget teremtenek elő a Közp. Bizottság
javára,

5. minden hitközség jelöljön ki tagjai kö-
zül egy megfelelő egyéniséget a Közp. Bizottság
helyi képviselőjéül, aki egyszersmind a
hitközség delegátusa a Közp. Bizottságban.

Iskolaügyi értekezlet

A hitközségi szövetség nagygyűlését meg-
előzőleg a temesvári iskolafentartó hitköz-
ségek elnökei október 25-én délelőtt 9 órára
iskolaügyi értekezletre hívták össze az országos
erdélyi és bánátsági zsidó iskolafentartó köz-
leteket.

Az értekezlet főleg a következő kérdésekkel
fog foglalkozni: 1. Nyilvánossági jog és tan-
nyelv. 2. Államsegély és földillemény. 3. Tanár-
és tanítóképzés és nyugdíj. 4. Tankönyvek
szerkesztése. 5. Hittani tanterv. 6. Ipari és ke-
reskedelmi iskolák létesítése, inasok nevelése.
7. Talmudtörök és gyermekkeretek. 8. Hétszáz-
tályu elemi iskola. 9. Vasárnapi tanítás. 10.
Hilányos értékek tanítása. 11. Tanár- és ta-
nítóegyesület szervezése. 12. Indítványok.

Bethlen a frankitéletet használja fel kormányra ujjászervezésére

Horthy tegnap kihallgatáson fogadta gróf Hadik Jánost, Wlassics Gyulát és Szei-
tovszky Bélát. Bethlen István gróf lemondását csak formálisnak tekintik

(Budapest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap a késő esti órákban egy hi-
vatalos jelentés azt közölte, hogy Bethlen
István magyar miniszterelnök délután felhat
örskor kihallgatáson jelent meg Horthy Miklós
kormányzó és benyújtotta az önkormány-
lemondását. Előzőleg minisztertanács volt, ame-
lyen a kormány tagjai a frankper folyamán
őket ért ellenzéki támadás miatt felvetették a
bizalmikérdést.

A sajtóban ma reggel megjelent magyará-
zatok azután rövidesen felvilágosították a köz-
véleményt, hogy csak formális lemondásról
van szó és egészen biztosnak vehető, hogy
Horthy kormányzó rövid időn belül megint
Bethlen István gróftól bizza meg a kormány
megalakításával.

A formális lemondás szüksége azért merült
fel, mert a magyar kuria a frankhamisítási
ügyben most hozta meg ítéletét, mely teljesen
mentesíti a magyar kormányzatot az ügyben

való legtávolabbi részvétel vádjától is.
Ennek az ítéletnek alapján tehát a Beth-
len kormány alkotmányos kötelességének tar-
tofta, hogy a jogi kérdés elbírálása után most
fölvesse a politikai felelősség szempontjából a
bizalmi kérdést.

Noha a lemondásnak nagyobb jelentőséget
sehol nem tulajdonítanak, bizonyosra veszik,
hogy a kormány összetételében változások lesz-
nek. Budapesti lapok egyhangú állítása szerint
a belügyminisztériumot a beteg Rakovszky
Ivántól Szeitovszky volt házelnök veszi át,
kereskedelmi miniszterré pedig Hermann Miksát,
vagy Toinay Kornéit nevezik ki. Az új kor-
mány valószínűleg még ma a késő éjszakai
órák folyamán megszakul, mert Horthy kor-
mányzó holnap Debrecenbe utazik az egyetem
záróövének letételi ünnepére és Tisza István
szobrának leleplezési ünnepére. Az új kab-
inet Bethlen negyedik rekonstruált kabinetje
lenne.

Rákosi mozgalmat indít a frankper elítéljének megkegyelmezéséért

Budapest, október 15. Rákosi Jenő a „Pesti Hírlap“ mai vezércikkében mozgalmat indított
a frankper elítéljének megkegyelmezése érdekében. Cikkében felveti a kérdést, hogy mit
szólna Európa egy esetleges megkegyelmezéshez.

„Európaival törődünk mindaddig — írja Rákosi, — amíg az igazságszolgáltatás kezében
volsz a dolog. A világ látta a vádlottak vonaglását, látta, hogy mindannyian magyarok mag-
hajtottuk fejünket, amíg az igazság mérlegét tartottuk a kezünkben. Az egyik serpenyőben a
törvényel, másik kezünkben pedig a váddal. A törvény igazsága győzött is. De most jön egy
másik igazság és ez kegyelemért kiáltoz.“

Rákosi mozgalmait a legszelesebbkörű tetszésre találta.

A francia kamara mondja ki az utolsó szót a frankperben

A frankper kuriai tárgyalása során feltű-
nést keltett, hogy Collard Francois, a Bi-
roque de France főtisztviselője a bíróság
előtt, jóllehet a per tárgyalás értelmében
ebben az ügyben a legfelsőbb bíróság előtt
már nem lehet szerepe a sértettnek. Az Uj
Kelet budapesti munkatársa jólinformált hely-
ről a következő felvilágosítást kapta az ügyben:

„A Biarque de France főtisztviselője és hi-
küldöttje nem azért jött Budapestre, hogy a
legfelsőbb bíróság ténykedését megfigyelőként
jelen legyen. Kizárólag az az feladata, hogy a
frankper lezáró jogerős bírósági ítéletet mi-
előbb francia nyelvű teljes szöveggel juttassa
el a Biarque de Francehoz. Ezért Collard Bi-
dapesten marad mindaddig, amíg a kuriai íté-
let és az ítélet indokolását megszerezve, fran-
cia nyelvre lefordítja.“

Ere nem is annyira a banknak, hanem in-
kább Briandnak sürgős szüksége van. Imere-
tes, hogy Leon Blumnak a frankügyben elő-
terjesztett interpellációját a francia kamara nem
tűnt napirendre, hanem Blum hozzájárulásával
úgy határozott, hogy az intervenciót csak a
frankügyben folyó bírósági eljárás befejezése
után tűsi napirendre. Amikor a magyar királyi
Kuria megkezdte a frankper tárgyalását és
előrelátható volt, hogy 8-10 napon belül ez a
per jogerős befejezést nyer, Leon Blum érint-
kezésbe lépett Briand külügyminiszterrel, aki

Erdélyi Emil,
szeged egyik
jobb harcosa
A cikk nemes
nciói ellenér-
lek, amelyek-
rtünk egyet.
hogy lépünk
at érintő ösz-
alpossággal

renciára ül-
ti alapon álló
határozatlan-
llene hajtani,
kötelességet
ha öszinték
hogy mi de-
ág képviselő-
születremélő
szünk eleget
k.

hogy ed-
sitettük aut
ervezetünkkel
egyetlen egy-
gy a köz-
sége anyagi
atáros, hogy
a központ
csoda, csak
elnökségünk,
es öszszegke-
em, a saját

án öszszelő
mint hogy
néhány köz-
átusok másik
edeket, vagy
psol a rossz-
edetten meg-
delegátusok
határozatait,
igen ritkán

onferencián?
y túlságosan
ível határos

Keren Hajsza
fölszólítása
k, akikhez ez
mondották-e
a konferen-
ez adjanak,
munkanélkü-
? Tudják-e a
delegátusok t
kontinensen,
ó méreteket
e ezt és ha
a „Sonder-
rektórium a
Erdélyi zsidó-
n palesztinai
kell elsősor-
kell végre-

megadását a
chalucnak és
munkaalkal-

n kell

egyelőre nem tudott választ adni erre a kérdésre, hogy ő e, vagy Poincare miniszterelnök válaszol az interpellációra. Kijelentette azonban Briand, hogy amint keze között lesz a legfelsőbb bírósági ítélet, haladéktalanul megbeszéli az ügyet Poincare miniszterelnökkel és reméli, hogy a kamara összeülése után nem lesz akadály annak, hogy ebben az ügyben ő, vagy Poincare nyilatkozzanak. A francia kamara november 8 án ül össze és így a Barque de France megbízottjának minél előbb magával kell vinnie a nyilatkozatot.

Budapest, október 15. A kormányzó péntek délután kihallgatáson fogadta Wlascic Gyulát, akinek kihallgatása egy óráig tartott. Távozását követően kijelentette az újságíróknak, hogy a kormányzó informálta véleményétől.

Utána Ernst Sándort és Szcitovszky Bélát fogadta a kormányzó. Hírek szerint a kormányzó péntek este megalkul, de csak kedden fog összeülni, amikor megtörténik a bemutatkozás.

Délután gróf Hadyk, Wolf Károly és Ugron Gábor jelentek meg a kormányzónál és tájékoztatták a politikai helyzetről.

Paganini

Lehár-bemutató a kolozsvári Magyar Színházban

Ujabb az operatirodalom előszeretettel fordul olyan témákhoz, amelyek valamely szimpatikus történelmi, vagy művészeti nagyság körül támadt legendákat dolgoznak fel. Ezt tették Knepler és Jenbach ismert bécsi librettisták is, akik legújabb szövegüket Paganiniról, erről a művészetéből és szerzettségéből egyaránt nagy hegedűsenírlirák meg. Paganini vándorlásai közben véletlenül megismerkedik Mária Anna Eiza hercegnővel, Luca olasz tartomány fejedelmének feleségével, aki egyébként Napoleon császár húga. És miatta a herceg Bella, az olvati opera énekesnője körül legyeskedik, a hercegasszony belezúdul a lobogó-vértű Paganini karjaiba Bartucci, az öreg impresszárió bíbba inti a néktől Paganinit, a könnyen lobbánzó művész hamarosan rajón, hogy tulajdonképpen az énekesnőbe szerelmes. A hercegnő, miután in flagranti gyűződött meg a zenész hűtlenségéről, Napoleon parancsához híven, — akit az udvari intrika már értesített hűgának és Paganininek a viszonyáról — le akarja tartóztatni. Bár erre nem kerül sor, Paganini megszökik az udvarból, de a hercegasszony felkeresi egy rozsdahűvő leubjban. Paganini már-már ismét rabja lesz a vér szavának, de a hasznát feltű impresszárió kijöznitja, hogy a művészet és a hírnév nagyobb jutalom és erősebb kötelék a művész számára, mint a nő. És Paganini elmegy Flórencbe...

A sokszor Becsület-hangulatu témához finoman simul hozzá Lehár zenéje, amely eddigi összes operett-partitúrái között talán a legsikerültebb. Mint rendezes, most sem kimondottan operett-muzsikát komponált Lehár, aki darabjában nagy igyekszik kompromiszumot kötni a maga művészi felfogásával és a közönség izlésével, hogy a pattogó, finom táncszámok közé beiktatott néhány operai határu magándalt is.

Az előadás a legsikerültebbek közé tartozott. A színészek mindent kihoztak a darabból, amit érdemes volt kihozni. Tolnay Andor illuziót keltő Paganini volt, ugys mint művész, ugys, mint ember. Bár a zene alpnotivuma nem felel meg az ő organumának, énekeztésével szinte, meleg sikere volt. Karácsonyi Ili graciózus és temperamentumos hercegasszony volt. Olyan, smilyennek Napoleon hűgát a történelemből ismerjük. Jó estája volt Dajka Margitnak, aki énekével, de főleg nagyon ügyes táncával sokszor vivta ki a flegmatikus kolozsvári közönség elismerését. Kisebb szerepekben kabinetalakítást nyújtottak: Mihályffy László és Selmeczy Mihály. Iház ezuttal is állandóan megnevetette mókáival a publikumot. A többi szereplők is megállották a helyüket.

Külön eseménye volt a a premiernek Adler Nándor szereplése, aki két gyönyörű Paganini-számmal frappáns hatást váltott ki. Felvonásközben többször tapsolák ki a lámpák elé. A zenekar, amelyet Stefanidesz karmester dirigált, precízen működött. A rendezés, bár kissé szegényes volt, megfelelt a darab miliójének. A bemutatót feltűző nézte végig. (de.)

Asquith lemondott az angol liberális párt elnökségéről

(London, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Asquith lemondott a liberális párt elnökségéről. Asquithnek már régóta súlyos differenciái vannak Lloyd Georgezal, aki tudvalevőleg balra tolódott politikájában. Egyizben már úgy volt, hogy Asquith kilép a liberális pártból és átmeny a konzervatívokhoz, ez azonban nem következett be. A párt elnökségéről való lemondása azonban most kétségtelenül igazolja, hogy a konzervatív gondolkodású Asquith nem ért egyet a liberális párt hűadó irányával.

Bánffy Miklós gróf kategorikusan cáfolja, hogy aktiv politikát üzne

(Cluj Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet tegnapi számában részletesen ismertettük a „Diminuta” feltűnéskeltő cikkét, amely azt állította, hogy a magyar pártban belül megindult reformmozgalom hulliszái mögött gróf Bánffy Miklós áll, aki perszonáluniós terveit szeretné realizálni.

Bánffy gróf, a „Diminuta” cikkére vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette:

— A „Diminuta” értesülése bármily érdekes, abban a hiányosságban szenved, hogy nincs semmi alapja. Mint mindig, amikor hasonló hírek felmerültek, most is kijelentem, hogy nem veszek részt politikában és csak kívülről figyelem a politikai élet fejleményeit.

— Teljesen fantasztikus az a feltevés is, amely nekem politikai ténykedést akar impu-

tnálni, még hozzá magyarországi tényezők szigalmazására.

— Ha az „Ellenzék”, mint független organum, amelyek igazgatóságában én is helyet foglalok, jóindulatu támogatással foglalkozik a reformcsoport mozgalmával, bizonyára azért teszi, mert azt a magyar párt belső megerősödésére és teljességére irányuló folyamatnak fogja fel.

— Teljesen téves az az információ is, amely az én színeji tárgyalásaimról szól. Azóta, hogy júliusban, állampolgári eskümm letétele után az uralkodó kegyes volt kihallgatáson fogadni, egyáltalában nem is jártam a régi királyságban, még kevésbé tárgyaltam bárkivel is ilyen kérdésekről.

Az összes községi tanácsok feloszlatása fenyeget

Goga nyilatkozik beszarábiai impresszióiról. Szervezkedik a liberális párt

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlamenti ülésszak megnyitásának egy hónappal való eltulodása ujra szélcsendet hozott létre a belpolitikai életben. A kormány egyszerre több törvényjavaslaton dolgozik és a parlament megnyitásának napján egész halom új törvénytervezet kerül a Ház asztalára.

Kormánykörökből származó értesüléseink szerint a parlament megnyitása utáni első napokban több kormányparti képviselő indítványozni fogja, hogy a közigazgatási törvényt a készülő módosításokra való tekintettel függeszszék fel.

A közigazgatási törvény felfüggesztése után a kormány fetosztatja az összes városok és községek tanácsát és helyükbe ideiglenes bizottságokat nevez ki.

Goga belügyminiszter ma visszaérkezett

Besarábiai utjáról és fogadta a sejtő képviselőket. Goga nyilatkozatában, kijelentette, hogy nemzeti szempontból igen kedvező impressziókat szerzett Besarábiában. A romanizálás kitérő eredményeket hozott, sokkal jobbakat, mint a többi országrészben. A lakosság teljesen nyugodt és meg van elégedve a közigazgatással, a Dnyeszternél pedig teljes a nyugalom. A gazdasági helyzet azonban igen nyomasztó, a pénzkrízis igen súlyos és épen ezért Goga belügyminiszter elhatározta, hogy intervenálni fog illetékes helyen, hogy Besarábia megfelelő hűtelt kapjon.

Bucuresti Bukarest, október 15. A legutóbbi liberális értekezlet eredményeképpen a liberális párt megkezdte szervező munkáját az egész országban. Az egyes megyei tagozatok elnöki utasítást kaptak, hogy minden községben szervezzék meg a helyi tagozatokat és tartsanak állandó kontaktust a választókkal.

Kommunista bűnperek özöne a kolozsvári hadbírótság előtt

A Káhána—Fónagy-ügy hétfőn kerül tárgyalásra

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfő délelőtt kezd meg a kolozsvári hadbírótság Fónagy János brassói iparművész és társa, Káhána Mózes író bűnpereknek tárgyalását, akik az állami és társadalmi rend elleni összeesküvés vádjával terhelten kerültek a kolozsvári VI. hadtest börtönébe.

A hétfői tárgyalás újabb láncszeme lesz a bűnperek hosszú sorának, amelyek a kommunisták propagandájával kapcsolatban szakadatlanul tartanak a hadbíróságok előtt. Fónagy János és Káhána Mózes a vádirat szerint aktív részt vettek a romániai kommunisták földalatti szervezkedésében, közreműködtek a titkos párt-szervezetek kiépítésében, röpiratokat terjesztettek és összeköttetést tartottak fenn a moszkvai kommunista internacionáléval. A rendőrség és szigurocsa nyomozásai során Marosvárbelyen lefoglaltak egy Buzian Henrik nevű vasutas, akinek lakásán sokszorosító gépet foglaltak le. A vád szerint ezzel sokszorosították a terjesztésre szánt röpiratokat.

Ez év március óta Fónagy, Káhána és Buzian a kolozsvári katonai fogház foglyai. A vizsgálatot Maniu kapitány, katonai vizsgálóbíró vezette, aki előtt Káhána és Fónagy kihallgatásuk során tagadták, hogy a moszkvai internacionáléval összeköttetésbe állottak volna. Az állambiztonság elleni összeesküvés vádját ezért elajette a katonai ügyészség. Érdekes, hogy a vádirat a vádlottak külföldi utazásait is bizonyítéskul vonultatja fel, mert azt a feltevést erősítik meg, hogy külföldi kommunista körökkel konspiráltak.

A hétfői tárgyalás iránt általános érdeklődés nyilvánul meg. Negyvenegy tanut idéztek meg a tárgyalásra. Közöttük Müller Kálmánt, a szakszervezeti tanács elnökét, Antalfy Endre tanárt, Paukerow Leonard publicistát, Matzi János festőt és Erdély közéletének számos ismert alakját.

Ugyancsak október folyamán kerül tárgyalásra a hadbírótság előtt Ullmann Sándor bűnpere is, akit azzal vádolnak, hogy a május

Legolcsóbban

fest, tisztít UNIO, Cluj

Fióku let Str. Bariju 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Motilor 110. Gyár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

választások képviselőjelölti tett ki.

Sor ker

Az i

Cudaibu

(Cluj-Kolozsvár) tudósítójától. börtövény-e nyilvánosság lakbérlok, m a tény, hogy sem tudott k égetőbb aktu kaskérdésre, közvélemény tásához, mer ellenkező jav zonyossággal many melyik döntését.

A mai na vumot Cuda zatával, amel latkozatában dreptarea” c denekelött k egyelőre még véglegesen c a miniszterta vonatkozólag

Cudaibu nosok a jelen ben elszegény házaikat rep alacsony lakl talmaznak, a

választások alkalmával, mint az „egységspárt” képviselőjelöltje kommunista propagandát fejtett ki.

Sor kerül rövidesen Maihardt Hermann

bünpörének tárgyalására is, akit azzal vádol a katonai ügyészség, hogy egy kommunista üzemekért 5 évre elítélt fogoly szökését elősegítette.

Az igazságügyminiszter védelmére kel a háztulajdonosoknak

Cudalbu miniszter feltűnést keltő nyilatkozata a lakbérügyek rendezéséről.

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a két javaslat, amelyet a lakbértörvény-előkészítő bizottság tegnap hozott nyilvánosságra, érthető izgalmat keltett egy lakbérletk, mint a háztulajdonosok körében. Az a tény, hogy maga a törvényalkotó bizottság sem tudott kielégítő megoldást találni a legégetőbb aktualitású problémák egyikére, a lakbérkérdésre, egyáltalán nem járult hozzá a közvélemény megnyugtatóhoz és felvilágosításához, mert a két egymással homlokegyenest ellenkező javaslatból egyáltalán nem lehet bizonyossággal következtetni arra, hogy a kormány melyik irányban fogja meghozni a maga döntését.

A mai nap végre meghozta az első pozitívumot Cudalbu igazságügyminiszter nyilatkozatával, amely általános feltűnést keltett. Nyilatkozatában, amelyet a kormányparti „Indreptarea” című lapnak adott a miniszter, mindenekelőtt kijelenté, hogy a lakbérleti törvény egyelőre még tanulmány tárgyát képezi és véglegesen csak akkor fog elkészülni, amikor a minisztertanács dönteni fog a főbb elvekre vonatkozólag.

Cudalbu megállapítja, hogy a háztulajdonosok a jelenlegi kivételes állapot következtében elszegényednek és nem áll módjukban házaikat reparaálni, másrészt a túlságosan alacsony lakberek olyan igazságtalanságot tartalmaznak, amelynek meg kell szűnnie.

A miniszter szószó szerint a következő kijelentéssel végzi az interjút: „Azzal a reménnyel, hogy a szolidaritás elvét, amelynek a modern társadalmat jellemeznie kell, meg fogják ma érteni az összes városi háztulajdonosok, hozzájárulva csekélyebb pénzáldozatokkal az államnak a tisztviselők számára hozott terhehez, amely áldozatok kizárólag a dolgozó lakók helyzetének megjavítására fognak szorítkozni, a lakásügyi problémát rázkództatás nélkül fogjuk megoldani és biztosítani a normális állapotokhoz való mielőbbi visszatérést.”

Cudalbu miniszter dodonai nyilatkozata, ugylátszik, a háztulajdonosok szempontjait tükrözteti vissza. De csak részben. Mert amíg egyfelől elismeri a jelenlegi helyzet tarthatatlanságát, bizonyos áldozathozatalra is tesz ösztönst. Igaz, hogy a köztisztviselők és a hadsereg tagjai képtelenek magasabb házbéreket fizetni, de ez mégsem megoldás, hogy azt, amivel ezen a téren a háztulajdonosok megörövidülnek, teljes egészében a többi, ugyancsak kiszolgáltatott lakókra hárítsák. Nem szabad szem előtt tévesztetni a kormányt azon tömegek érdekeit sem, akiket a múltban sem védett a törvény és épen ezért teljes int gritásában voltak kénytelenek vállalni azokat a horribilis házbéreket, amelyekkel a háztulajdonosok éppen a törvény oltalma alatt álló lakóknál észlelt hátrányos helyzetért igyekeztek megukat regresszálni.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napjár

Szombat
Léché
5687. Chesván 8.
1926. október 16.

— **Befejeződtek az angol és német nehézipar tanácskozásai.** Berlinből jelentik: Az egész világ érdeklődése mellett folytak le Ashley angol közmunkaügyi miniszter broadlandi kastélyában az angol és német nehézipar közötti tárgyalások, amelyek — mint megírjuk — Parisban élénk izgalmat keltettek. A megbeszélésen Robert Horne elnökölt és rámutatott arra, hogy a vámok, a gazdasági törvényhozás és az árucserre terén életbeléptetett bémító rendelkezések megszüntetése tekintetében nincs veszteni való idő, mert különben nem lehet megteremteni az árutorgalom rendjét. Mindkét részen az a felfogás alakult ki a megbeszélésen, hogy el kell kerülni a készhelyig menő harcot azokért a kivételi placokért, amelyeken mindkét állam érdekelve van és ennek egyedüli módja az érdekek kiegyenlítése kooperáció útján. A konferencia után egyes albizottságok tanácskoztak, majd újból a plénum ült össze és Szovjetország gazdasági feltámasztásáról tanácskozott. A berlini tőzsdén, ahol legutóbb az irányzatnak kisebb mértékű elgyengülése következett be, most azonban a hangulat ismét javulóra fordult. A fordulatnak a német nagyipar londoni kirándulása szolgáltatott okot. A német francia-belga luxemburgi acélkartell megalakítása után most ugyanis már arról van szó, hogy a német és az angol ipar között is jöjjön létre közlekedés és ezekben a tárgyalásokban a német nagyiparnak olyan kiváló képviselői vesznek részt, mint Cuno, Duisberg, Silverberg, SImson és mások. A most befejezett megbeszélések az együttműködést a termelés szabályozásával s esetleges redukálásával tervezik és ez ismét olyan kilátásokat nyújt a német iparnak, hogy a spekuláció indokoltnak látta a részvények további áremelkedését. A tőzsde javulásához hozzájárult, hogy az utolsó lebonyolítása után a pénzpiac helyzete is lényegesen megkönnyebbült. A napipénz 5—6 százalékkért bőven kapható, sőt nagyobb tételek már egyáltalában nem voltak elhelyezhetők, úgy, hogy a kamattételek tovább csökkentek.

— **Megnyitották a csehszlovák parlament új ülészakát.** Prágából jelentik: Tegnap délután nyílt meg a csehszlovák parlament őszi ülészakája. Svehla miniszterelnök beszédében hangsúlyozta, hogy öthónappal ezelőtt adott programját most is fentartja. Rámutatott a különböző nemzetiségek harmónikus közreműködésének fontosságára az államélet vezetésében, ami a demokratikus elvek győzelmét jelenti és történelmi pillanat Csehszlovákia életében. A miniszterelnök azután bejelentette a jövő évi költségvetést.

— **Rabindranath Tagore Bécsben.** Bécsből jelentik: Rabindranath Tagore, a jelenleg európai köröket látogató világhírű bön költő, tegnap, Berlinből jövet, ideérkezett és itt holnap a Konzerthausban „Civilizáció és haladás” címmel előadást tart, egyúttal pedig új verseiből is felolvast. Tagore innen Budapestre utazik.

— **Az állami tisztviselők nyugdíjazása.** Bukarestből jelentik: Mint ismeretes, a belügyminiszteriumnak egyik régi rendelete úgy intézkedik, hogy azokat a tisztviselőket, akik az aktuális költségvetési évben letöltik hatvanadik életévüket, nyugdíjazni kell. Ezzel kapcsolatban most a kormány elhatározta, hogy azokat a közhivatalnokokat, akik 1927-ben érik el ezt a korhatárt, csak 1928 január elsején küldik nyugdíjba.

FORD UJ ALKOTÁSAI

Az elegáns, teljesen átalakított, alacsony karosszéria adja meg az új Ford modelleknek azt a külsőt, mely a világ legelterjedtebb autóját méltán megilleti.

A kocsikalkatrészei is igen jelentős módosításokon mentek át.

A rendkívüli nagy kiadásokkal járó javítások ellenére is a kocsik ára teljesen változatlan maradt.

Ford ügynökei utján bármely modellt, mindenemű előzetes megrendelés nélkül, azonnal szállít.

Ford

Ford Motor Company

Látogassa még ma meg az országban lévő számos képviselőink egyikét!

választások alkalmával, mint az „egységspárt” képviselőjelöltje kommunista propagandát fejtett ki.

Sír kerül rövidesen Maihardt Hermann

Az igazságügyminiszter védelmére kel a háztulajdonosoknak

Cudalbu miniszter feltűnést keltő nyilatkozata a lakbérügyek rendezéséről.

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a két javaslat, amelyet a lakbértörvény-előkészítő bizottság tegnap hozott nyilvánosságra, érthető izgalmat keltett ugy a lakbérlok, mint a háztulajdonosok körében. Az a tény, hogy maga a törvényalkotó bizottság sem tudott kielégítő megoldást találni a legégetőbb aktualitású problémák egyikére, a lakbérkérdésre, egyáltalán nem járult hozzá a közvélemény megnyugtatásához és felvilágosításához, mert a két egymással homlokegyenest ellenkező javaslatból egyáltalán nem lehet bizonyossággal következtetni arra, hogy a kormány melyik irányban fogja meghozni a maga döntését.

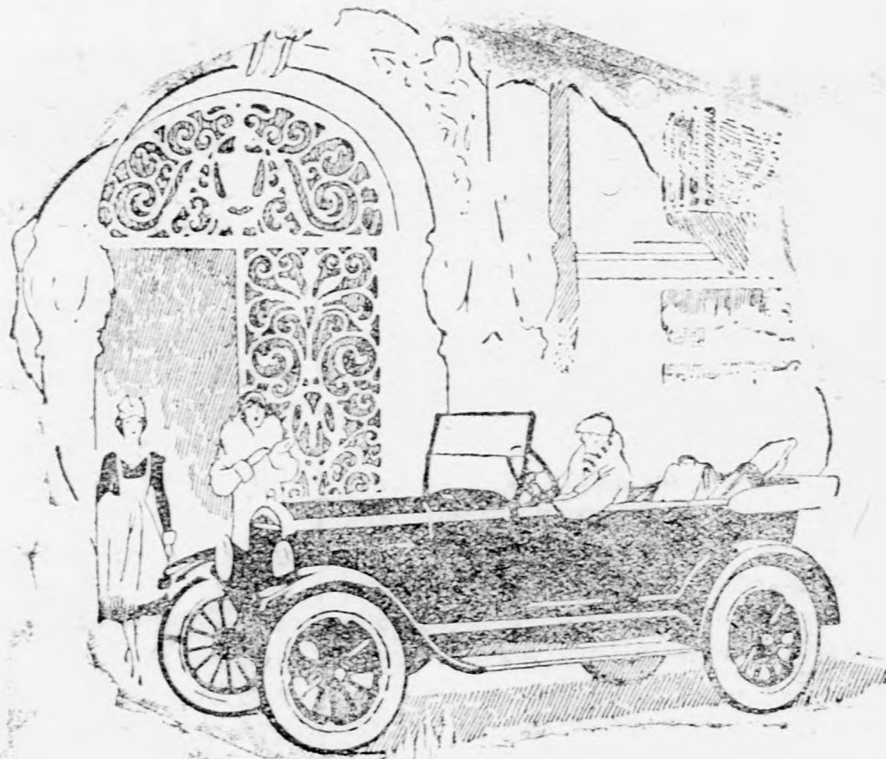
A mai nap végre meghozta az első pozitívumot Cudalbu igazságügyminiszter nyilatkozatával, amely általános feltűnést keltett. Nyilatkozatában, amelyet a kormánypárti „Iadreptraea” című lapnak adott a miniszter, mindenképp kijelenti, hogy a lakbérlei törvény egyelőre még tanulmány tárgyát képezi és véglegesen csak akkor fog elkészülni, amikor a minisztertanács dönteni fog a főbb elvekre vonatkozólag.

Cudalbu megállapítja, hogy a háztulajdonosok a jelenlegi kivételes állapot következtében elszegényednek és nem áll módjukban házaikat reparaáltatni, másrészt a túlságosan alacsony lakberek olyan igazságtalanságot tartalmaznak, amelynek meg kell szűnnie.

bünpörének tárgyalására is, akit azzal vádol a katonai ügyészség, hogy egy kommunista üzemekért 5 évre elítélt fogoly szökését elősegítette.

A miniszter szövege szerint a következő kijelentéssel végzi az interjút: „Azzal a reménnyel, hogy a szolidaritás elvét, amelynek a modern társadalmat jellemoznie kell, meg fogják ma érteni az összes városi háztulajdonosok, hozzájárulva csekélyebb pénzadózatokkal az államnak a tisztviselők számára hozott terheikhez, amely adózatok kizárólag a dolgozó lakók helyzetének megjavítására fognak szorítkozni, a lakásügyi problémát ráközdítatás nélkül fogjuk megoldani és biztosítani a normális állapotokhoz való mielőbbi visszatérést.”

Cudalbu miniszter doloznai nyilatkozata, ugyilátszik, a háztulajdonosok szempontjait tükrözteti vissza. De csak részben. Mert amig egyfelől elismeri a jelenlegi helyzet tarthatatlanságát, bizonyos adózathozatalra is tesz célzást. Igaz, hogy a köztisztviselők és a hadsereg tagjai képtelenek magasabb házbéreket fizetni, de az mégsem megoldás, hogy azt, amivel ezen a téren a háztulajdonosok megörvidülnek, teljes egészében a többi, ugyancsak hátrvédelmű lakókra hárítsák. Nem szabad szem előtt tévesztetni a kormánynak azon tömegek érdekelt sem, akiket a múltban sem védett a törvény és épen ezért teljes int gritásában voltak kénytelenek vállalni azokat a horribilis házbéreket, amelyekkel a háztulajdonosok éppen a törvény olalma alatt álló lakóknál észlelt hátrányos helyzetért igyekeztek magukat regreszálni.

FORD UJ ALKOTÁSAI

Az elegáns, teljesen átalakított, alacsony karosszéria adja meg az új Ford modelleknek azt a külsőt, mely a világ legelterjedtebb autóját méltán megilleti.

A kocsi alkatrészei is igen jelentős módosításokon mentek át.

A rendkívüli nagy kiadásokkal járó javítások ellenére is a kocsi ára teljesen változatlan maradt.

Ford ügynökei utján bármely modellt, mindennemű előzetes megrendelés nélkül, azonnal szállít.

Ford
Ford Motor Company

Látogassa még ma meg az országban lévő számos képviselőink egyikét!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő

Felolós szerkesztő dr. Marton Ernő.

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napjár

Szombat

Lécl
5687. Chesván 8.
1926. október 16.

— Befejeződtek az angol és német nehézipar tanácskozásai. Berlinből jelentik: Az egész világ érdeklődése mellett folytak le Ashley angol közmunkaügyi miniszter broadlandi kastélyában az angol és német nehézipar közötti tárgyalások, amelyek — mint megírjuk — Párisban élénk izgalmat keltettek. A megbeszélésen Robert Horne elnökölt és rámutatott arra, hogy a vámok, a gazdasági törvényhozás és az árucserre terén életbeléptetett békítő rendelkezések megszüntetése tekintetben nincs veszteni való idő, mert különben nem lehet megteremteni az árutorgalom rendjét. Mindkét részen az a felfogás alakult ki a megbeszélésen, hogy el kell kerülni a kóshagyig menő harcot azokért a kiviteli placokért, amelyek minden állam érdekelve van és ennek egyedüli módja az érdekek kiegyenlítése kooperáció útján. A konferencia után egyes albizottságok tanácskoztak, majd újból a plénum ült össze és Szovjetország gazdasági feltámasztásáról tanácskozott. A berlini tőzsdén, ahol legutóbb az irányzatnak kisebb mértékű elgyengülése következett be, most azonban a hangulat ismét javulóra fordult. A fordulatnak a német nagyipar londoni kirándulása szolgáltatott okot. A német francia-belga luxemburgi acékkartell megalakítása után most ugyanis már arról van szó, hogy a német és az angol ipar között is jöjjön létre közlekedés és ezekben a tárgyalásokban a német nagyiparnak olyan kiváló képviselőt vesznek részt, mint Cuno, Duisberg, Silverberg, Simson és mások. A most befejezett megbeszélések az együttműködést a termelés szabályozásával s esetleges redukálásával tervezik és ez ismét olyan kilátásokat nyújt a német iparnak, hogy a spekuláció indokoltnak látta a részvények további áremelkedését. A tőzsde javulásához hozzájárult, hogy az utolsó lebonyolítása után a pénzpiac helyzete is lényegesen megkönnyebbült. A napipián 5-6 százalékkért bőven kapható, sőt nagyobb tételek már egyáltalában nem voltak elhelyezhetőek, úgy, hogy a kamattételek tovább csökkentek.

— Megnyitották a csehszlovák parlament új ülésszakát. Prágából jelentik: Tegnap délután nyílt meg a csehszlovák parlament őszi ülésszaka. Svehla miniszterelnök beszédében hangsúlyozta, hogy öthónappal eelőtt adott programját most is fontartja. Rámutatott a különböző nemzetiségek harmónikus közreműködésének fontosságára az államélet vezetésében, ami a demokratikus elvek győzelmét jelenti és történelmi pillanat Csehszlovákia életében. A miniszterelnök azután betejesztette a jövő évi költségvetést.

— Rabindranath Tagore Bécsben. Bécsből jelentik: Rabindranath Tagore, a jelenleg európai körton lévő világhírű hion költő, tegnap, Berlinből jövet, ideérkezett és itt holnap a Konzerthausban „Civilizáció és haladás” címmel előadást tart, egyuttal pedig új verseiből is felolvas. Tagore innen Budapestre utazik.

— Az állami tisztviselők nyugdíjazása. Bukarestből jelentik: Mint ismeretes, a belügyminiszteriumnak egyik régi rendelete ugy intézkedik, hogy azokat a tisztviselőket, akik az aktuális költségvetési évben betölrik hatvanadik életévüket, nyugdíjazni kell. Ezzel kapcsolatban most a kormány elhatározta, hogy azokat a közhivatalnokokat, akik 1927 ben érik el ezt a korhatárt, csak 1928 január elsején küldik nyugdíjba.

— Budapest morfiúmszenve
A rendőrség teg
mely szerint a
reskedőjének el
tart. Ezekon a
leány is résztve
elzülnek, A
nyomozást indi
tésére, annál is
vedély rohamos
és a rendőrség
kénytelen fogl
fokára súlyedte

Megj

a „H
C

Gyapja me
D.vatkabát
Tartós har
Cérna fior
Germabha

Az ő
a Dreher

Ext
mind

Chlorodont f
por, Ch

— Budapestben egyre jobban terjed a morfiúmszenvedély. Budapestról táviratozzák: A rendőrség tegnap névtelen feljelentést kapott, mely szerint a Király utca egyik előkelő kereskedőjének elvált felesége morfiúmszeánszokat tart. Ezekben a szeánszokon számos fiatal urileány is részt vesz, akik ott erkölcsileg teljesen elzülhölnek. A rendőrség a legmesszebbmenő nyomozást indította meg a bűnbavrlang felderítésére, annál is inkább, mert a morfiúmszenvedély rohamosan terjed a magyar fővárosban és a rendőrség számos szánandó áldozatával kénytelen foglalkozni, akik a bűnözés legalsó fokára süllyedtek.

Meglepő olcsóság a
a „HELIOS“-nál
Cluj, Főtér 7.

Gyapju mellény ..... 375—
D. vatkabátok minden színben 800 leitől
Tartós harisnya ..... 40—
Cérna fior harisnya ..... 85—

Gyermekharisnyák, kez'yük, valamint gyapju különlegességek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

J. Triska
SZÁLLIT
Jótállás mellett
elsőrangú,
ZONCORAI
PIANINOT
GRAMOFONT
CLUJ
STR. SAUNA 14.

דוא אלטבערדימטען
מאטיאש קאניישע
הלפים ונד וודער אין אונאיבער
טראדעפענע קוואליטאט צו האבען רעפער
רענען איבער מינע פערלאסליכקייט
דינען דא דווערארטע שוואים

MATIAS KUN'S
SOHN cufitar, **CLUJ**

Az ősz ujdonsága
a Dreher Haggenmacher sörgyár
őszű sőre
Extra-Special
mindenütt kapható

CHLORODONT

Chlorodont fogpászta, Chlorodont fogpor, Chlorodont szájvizikivonat

Szerkesztői üzenetek

Nyolcadikos, Zslau. Az iratokat a Jogvédő Iroda útján Bukarestbe küldték. Az eredményről értesíteni fogjuk.

Egy előfizető, Cluj. 1. A luxusautók utáni vámat nem kell kiszámítani, mert az fix tétel a tarifában. Ő bizonyára a vámmal együtt lerovandó luxusadó kiszámítására gondol, amely a következőképpen történik: az autó vételárához hozzáadják a szállítási költségeket és a vámdíjat, amihez hozzáveszik a 30 százalékos kereskedői hasznot is és az így nyert végösszeg után számítják ki a megállapított kulcs szerint a luxusadót. 2. Külföldön szerzett mérnöki diplomát nem kell nosztrifikálni.

P. B., Sighet. Tessék az Egyesült-Államok bukaresti követségéhez fordulni.

1759. sz. előfizető. A legelterjedtebb világereszkedelmi nyelv az angol, utána következik sorrendben a német és a francia.

P. M. Viseul de sus. A középiskolai tanulóknak az uniformis viselésének kötelezettsége alóli felmentésről szóló hír, amelyet az összes lapok közöltek, korúinak bizonyult. A minisztérium azonban 101654—1926. számú erre vonatkozó rendeletét az iskola hatóságok kívánságára úgy módosította, hogy hat hónapig, illetve 1927. április 1-ig még megengedi a régi uniformisek, vagy a rendes polgári ruha viselését, azontul azonban az iskola által előírt egyenruha kötelező.

S. Ferenc, Timisoara. Levelét áttettük a Jogvédő Irodához, amely értesíteni fogja kérésnek szerzőről.

M. Már. Riulab. Ez a kérdés még mindig nem lett rendezve az utódállamok között. Egyes magyarországi biztosítók azonban többször bevéltették 1:2 arányban a lejárt kötvényeket, de míg az erre vonatkozó egyezmény aláírása még nem történik, az átszámítási kulcs sem végleges.

SPORT

Haggibbor—Victoria

Holnap délután négy órakor a CFR-pályán kerül eldöntésre a két csapat bajnoki mérkőzése, melynek kimenetele döntő kihatással van a bajnoki lista helyezéseire. A meccset vidéki bíró: Vatiannu Titus fogja vezetni, abinek erős keze, bigdadt objektivitása és erélye feltétlenül garantálják a játék sima, fair és incidensmentes lefolyását. A Victoria, Kolozsvár többszörös bajnokcsapata és a Haggibbor, legalább ugyanannyiszor bajnokjelöltje. Az elmúlt év óta a Victoria érezhetően legyöngült, míg a Haggibbor, személyi veszteségeken keresztül is valamennyire feljavult.

A holnapi meccs kimenetele ezért teljesen nyit és azon a jobb erőbeosztással és taktikával dolgozó csapat fog győzelmet aratni. A két együttes összeállítása a következők:

Haggibbor: R senfeld—Pollák, Wesel,—O. dentlich, Braun, Klein,—Rosmfeld III, Fahn, Weisz, Reményi, Rosenfeld II.

Victoria: Pascariu—Doc, Chifor—Szöcs, Stanciu, Palocsy, Huuinde II, Istvánffy, Huniade I, Cipeigan.

Kényszeregyezséget kértek a bicsfi Amatőrök. A bicsfi Amatőrök rendkívüli közgyűlést tartottak, amelyen a pénztáros bejelentette, hogy a klub passzívái 100.000 schilling (körülbelül három millió lej) tesznek ki. Az ostoba vezetás következtében az Amatőrök, amelyek 10 000 schilling adóssággal kezdtek a professzionizmust, ma oda jutottak, hogy futbalcsapatuk hat mérkőzésen összesen két pontot szerzett, adósságaik pedig szinte pillanatról pillanatra nőnek. A közgyűlés hivatott, hogy csődönkívüli egyezséget próbál kötni a hitelezőkkel, akiknek jórésze a klub önzetlen pártoló tagjaiból kerülnek ki. Amint a jelentésből kiderült, a futbalcsapat fenntartása havonként 6000 schillingjét emésztí fel az egyesületnek.

A FILM

Patt és Pattachon kedves figurái ma már olyan közkedveltek a moziki közönsége előtt, mint akár Zigo' toó, vagy Chapliné. Ha Chaplin humora a mozdulatok groteskségében jut érvényre, ha Zigotto kacagató bárgyúságával fog meg bennünket, úgy Patt és Pattachon önkéntelen öngunyoldásukkal, testiségük lomhaságával, azzal a szent egyszerűséggel hatnak reánk, melyben mindig van valami emberi megbocsájás, még több karakterisztikum. Ők ama ritka komikusok közül valók, akik tudnak a szívhez is szólani, tudnak kacagtatni anélkül, hogy eltávolítanának bennünket ömagunktól. Hamorukban életábrázolás van, igénytelenségükben szinte emberi tragikum és sok sok szív. Most újra itt lesznek közöttünk meghitt barátaink, a kolozsvári Apolló-mozgó ma este lepergő mozielőadásán.

A „Bún“ a román Vörös-kereszt jubileumi előadásán. Már részletesen ismertettük a „Bún“ című filmet, mely a második román film, amelyet Erdély közönsége megismerhet. Ennek a filmnek egész levegője, milliója román, a román népslet lényegéből fakadó tragédia, melyet annak idejű-Caragiale élesen látó írői szeme bányászott ki a vidéki élet mélységeiből. Ezt a filmet a román Vörös-kereszt 50 éves jubileuma alkalmából adja elő a „Select“-mozgó igazgatósága, amely ezzel a filmmel nemcsak a közönség igényeit akarja szolgálni, hanem a filmkultúrát is, mely most indul el hódító útjára. Hasonlóan a Vörös-kereszt jubileuma alkalmával adták elő az Urániában a „Panoptikum“ című filmet is, melynek 24 év lesz a sajtó bemutatója, utána pedig 25-öt 27 ig fogják az Urániában játszani. A „Panoptikum“ a leghatározottabb filmek közül való, már beállítása is megragadó és eredeti, meszeszerűségében is az élet legnagyobb problémáit érintő. Harun el Rovid, Rettenetes Iván borzalmas zarnokasága vonul el előttünk színes egymásutánban e filmben, melynek szerepeit a hatalmas tehetségű, most már Amerikára szerződött Janninge, Conrad Weidt és Warner Krausz alakítják.

Amerika legnagyobb filmszínésze Kokaínista volt. Az amerikai filmszínészlet egyik legnagyobb reprezentánsa: Wollace Rejd, borzalmas szenvedély rabja volt életében. A kokaínnak martaléka volt, ennek a fehér mérregnek, mely csodálatos mörbora ringatja életünket, hogy e mámor után a halál sötéttségében merüljünk el. Ennek a kegyetlen szenvedélynek megrázó vergődéseit eleveníti meg a „Kokaín“ című film, mely nemcsakra színpadra kerül Kolozsváron is, mint értesültünk, az Apolló-mozgóban.

Csomagoló

ládák

és mindennek postai, likörös ládák jutányosan bevezethetők az

Optima
ládagyárban

ECKSTEIN és RÓTH — ORADEA
Calea Victoriei (Kolozsvári-utca) 101—103.
Telefon 9-93.

Ki akar szép lenni? Széplős leányok, májfoltos asszonyok, pattanásos férfiak szépek lesztek, ha **Maria széplő krém-el** használtak. Hatásért felelősség! Fehé it Ártalmatlan, **Árs 30 L.**

Főlerakat: Császár gyógyszerár, Tg. Mures, Albina-palota 8 tégelynél díjmentes postai szállítás. Kapható Clajon: Rózsa-drogueria, Aradon: Wojtek és Weisz drogueria. Oradea-Mare: Apollo drogueria

KOZGAZDASAG

Vám- és luxusadómentességet követelnek a romániai konfekciósok

A konfekciós ipar nagyváradi országos kongresszusának programja

(Oradea Mare-Nagyvárad, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi Kereskedelmi Csarnokban október 24-én délelőtt 11 órai kezdettel igen fontos és nagyjelentőségű kongresszus lesz. Az ország konfekciós iparának és kereskedelmének képviselői gyűlének össze a nagyváradi kongresszuson, amelynek legfőbb pontja a konfekciós ipar megfelelő állami kedvezményben való segítésének kérdése lesz. A nyugati államok vámrendszerében már régen figyelembe van véve az ugynevezett „nemesítő” eljárás. Ez a következőkben áll: A külföldről behozott árut az országban feldolgozzák és feldolgozott állapotban továbbítják. Romániának fekvésénél fogva közvetítő szerepe van a nyugati és a Balkán kereskedelme között. A nyugati országokból például igen sok szövetet és más árut hoznak be, amelyet itt feldolgozva, a balkáni piacokon helyeznek el.

Románia, de különösen az utóbbi évben Erdély és Bánát fellendült konfekciós ipara ma már igen tekintélyes és számbaveendő. Erdély és Bánát konfekciós üzemeiben több mint 10 ezer munkást foglalkoztatnak, akik a külföldről behozott árut feldolgozzák és így adják tovább Bulgáriának és Görögországnak. Románia vámrendszere azonban ezt a nemesítő eljárást nem ismeri és az ugynevezett tranzitó tarifája csak az országon átszállított áruknál

biztosít vámkedvezményt. A konfekciós ipar a tranzitónak tulajdonképpen egyik válfaja. Hiszen a behozott áru nem kerül itten a fogyasztásra, hanem tovább megy innen külföldre. Fontos tehát, hogy Románia is bevezesse a nyugati államok mintájára ezt a különleges elbánási rendszert.

A vasárnapi kongresszuson tárgyalják előszörban a behozatalt szabályozást és a vámkedvezést. Másodsor tárgyalják a nemesítő eljárásnak vámmentesítésben való részvételét. 3. A vámmentesítés. 4. A konfekciós ipartermékeknek a luxusadó alól való mentesítését. 5. A külföldi bevásárlások megszervezését. Az utolsó tárgyalási pont pedig a betörés elleni biztosítás kérdése. A konfekciós ipar cikkeitnek legnagyobb része tudvalegőleg nem gyártótelepen készül. A vállalkozó kiadja az anyagot feldolgozásra házakhoz, például a szabónak. A kongresszus főszószólójai azt tüntetik ki, hogy biztosítósárságokkal kapcsolatban keressen, hogy a legfontosabb kérdés, az áruk biztosítása megoldható legyen.

A nagyváradi országos kongresszus tehát olyan fontos kérdéseket tárgyal, amelyek a konfekciós ipar jövőjére nagy befolyással vannak. Így érthető, hogy a kongresszus iránt igen nagy az érdeklődés és az ország minden részéről érkezett be jelentkezés a kongresszuson való részvételre.

† Árverési napló. Október 27-én déli 12 órakor ismétli meg első, jóvá nem hagyott árverését a postavezérgazgatóság Bukarestben. Az árverés 1100 kilogram különböző hosszú és rövid drótszeg, ezer kiló installációs szeg és 1500 kilogram vegyes nagyságú k posolós szeg szállítására, amely anyagokat a megrendeléstől számított 20 napon belül kell átadni. Ideiglenes garancia 5 százalék. — A hadügyminisztérium műszaki igazgatója október 18-án árverést tart 2500 darab rendez vasúti travers és ugyannyi keskenyvágányú vasúti travers, valamint 36 köbméter speciális travers szállítására. Ugyanezkor árverést tart Călea Grăviței 28 alatti helyiségében a fentnevezett igazgatóság 2650 köbméter ballasztra az elvinni műnicsó óráktárhoz vezető szárnyonál építéséhez. Mindkét árverés tárgyának árát az alvinni állomás helyi alkalmi. — A temesvári városháza november 1-én 10 órakor árverésen kiadja a rekonstruált városi színház színpadot és aranyozási munkálataira. A 6 százalékos garanciát illampirovában, vagy készpénzben kell deponálni. — November 1-én a maros megyei erdőigazgatóság helyiségében árverésre kerül a maros megyei Petrova község határában

levő 4770 hektár területű bükkföld, amelynek becslési értéke 750 ezer lej. A garancia 75 ezer lej.

† Erdélyben bonyolódik le a CFR összeforgalmának 46 százaléka. Bukarestből jelentik: Most készült el a CFR statisztikája a vasút szeptemberi teherforgalmáról, amely az elmúlt évvel és az előző hónapokkal szemben lényeges emelkedést mutat. Az egyes főmegvárosok területén szeptemberben a vasutforgalmat helyzet a következő volt: Bukarest 22401, Pitești 7403, Craiova 7064, Temesvár 11645, Arad 16454, Szatmár 10691, Kolozsvár 18252, Brassó 10193, Cszerhovitz 10797, Jasi 4985, Kiszenev 3975, Galac 5049, Bacau 7598, Buzau 9446 vagon. Összesen tehát megmozdult 145953 vagon, amelyből 67235 vagon esik Erdélyre, vagyis az ország összeforgalmának 46 százaléka Erdélyben bonyolódik le. Augusztusban az ország összeforgalma 133 ezer 762 vagon telet ki.

† Kik vesznek részt a nagyváradi kamatleszállítási konferencián. Tudósítónk jelenti: Megírta annak idején, hogy a nagyváradi kereskedők mozgalmat indítottak a bankkamattal leírására. Ebben az ügyben folyó

hó 17-ikén, vasárnap délelőtt 11 órakor a Kereskedelmi Csarnok vezetője országos kongresszust tart dr. Popper Ákos elnöklétével. Eddig a következők értesítették dr. Fried János főtitkárt a kongresszuson való részvételéről: a romániai nagyiparosok országos szövetsége részéről Diamant Izab és Poptea kertületi igazgató Kolozsvárról, ezenkívül részt vesznek a biharmegyei tagozat tagjai. Képviseletét magát a kongresszuson az aradi kereskedők területe, a marosvásárhelyi kereskedők testülete Bretter Vilmos elnöklétével, valamint 3 taggal, a szatmári kereskedelmi egyesület Endre Károly titkár által. A kongresszus tárgyszorátshoz a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok részéről 4 hozzászóló lesz. A gyáriparosok részéről Beck Nándor, a kereskedők részéről pedig Leitner Sándor vesznek részt a kongresszuson. A pénzügyészek Szemere Mihály vezérgazgató és végül a kamat maximalistáiról szóló javaslatot dr. Süthermann Jenő fogja indokolni. B-jelentették a kongresszuson való részvételüket még Marcus Mihály és Comsa Jonai, az erdélyi kereskedelmi kamarák szenátorai is.

† Allandéan esik a nyerspamut ára. Körülbelül két hónap óta a pamutárak lefelé menő irányzatot követnek a világpiacon és a kiváló szakembereknek az a jóslása, hogy a pamut mélypontra ára 14 cent lesz (per kg. n. yorki jegyzés), nem válik be, mert a pamut ma már jóval olcsóbb. Az áresés oka egyfelől a várakozáson felüli jó termés, másfelől pedig a fogyasztás csökkenése. Ennek ellenére a textilcikkeknek mégsem lehet hasonló mértékű áresésre számítani, mert rengeteg van még a régi drága pamutból felhalmozva a fonóknál, azoknál pedig a fonóknál az utóbbi időben oly veszteséggel dolgoztak, hogy csak lassan mennek le az árakkal. A munkabérek is általában emelkedőben vannak, ami szintén kizárja a textilárak rohamos hanyatlását.

† Nemzetközi villamosági tröszt készülő. Brüsszelben ezidőszánt Loucheur volt francia pénzügyminiszter nemzetközi villamosági tröszt megalakításáról folytat tárgyalásokat. A vezető német villamosági konzernak ötfeljük a nemzetközi tröszt tervét, azonban kiderült, hogy már amerikai érdekeltségekkel is megindulnak ilyen irányú megbeszélések.

† Száz kilóméter 130 aranykoronában állapították meg az osztrák gabonavámet. Az osztrák hivatalos lap közli a pénzügyminisztériumnak a buzavám megállapítására vonatkozó hírdelményét. Eszerint a buzavám október 16-ikától október 31-ig 100 kg.-ként 130 aranykorona lesz. Ez a vám érvényes a rozsa, árpára, zabra, málátára, híztra és a kenyérré is.

Select-mozgó

16-án a nagyszerű filmalkotás

Variete

Főszerepben Emil Jennings és Lya de Putley. Kedvezményes és ingyen jegyek nem érvényesek. Előadások kezdete 3, fél 6, 8 és 10.

Monopol Matador

Urania-mozgó

Bemutatja 16-án Ellen Richter ismert filmművésznőt

Szeszélyes hercegnő

nagyszerű 9 felvonásos kalandorfilmben. Rendezte Willy Wolf az „Utazás a föld körül repülőgéppel” — rendezője.

Monopol Atlantic

Apollo-mozgó

Szombat és vasárnap mutatja be

PATT és PATACHON

Nyári vakáció c. vígjátékukban.

Monopol Atlantic

Wirth, Stölzhammer, Hoffmann, Produktiv Gesellschaft, Lauerberger & Gloss, Partardt Luner

zongoragyárak képviselete

Gyári árak. Telefon 4-94

Sternberg J., - Oradea.

Tőzsde

A devizapiac iránzata továbbra is lnyha. Erős kínálat, tartózkodó kereslet, biztelenség. Az árfolyamok a következők:

Devizák	Valutapiac 1926 Október 15 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3615-3615	—	—	672	3605	18798	18693	654	1933
Newyork ..	184-186	517 1/2	517 3/8	8477	188	7	70860	3385	—
London	900-906	2511 1/2	2511 3/4	168 3/4	—	—	3439	164275	485 3/8
Páris	540-545	1485	1490	—	—	—	2010	97 3/8	288
Milano	760-765	2097 1/2	2100	141	702	2895	2862	137 3/8	405 1/2
Prága	—555	1532 1/2	1632 1/2	103 1/2	552	2114 1/2	2099	—	296 1/4
Budapest ..	376-380	7250	7250	—	2630	—	6924	474 3/4	—
Belgrád	—	915	915	—	330	1262	1252 1/4	5986	177
Bukarest ..	—	275	275	1835	—	379	878	1810	53 1/4
Vasó	—	58	53	—	—	7940	7870	375 1/4	—
Bécs	2620-2640	7302 1/2	7302 1/2	—	2640	10073	—	478 1/8	—
.....	—	12320	12320	—	4480	16998	16868	80565	—

Száz lel árfolyama: Zürich 275, Páris 1835, Budapest 37900, Bécs 37800, Prága 1810.

Az szelvény

Az alatt felsőfőtt megállapodás laltak arra, hogy tükükben beváltja vásáro:it áruk ös szerkeskedőkn szelvényeivel fiz lyeket városok sz zöljük.

Nagyváradi

Szenszki Miklós fenéneműek, csipke nagy választékban.

Róth M. Utóda különlegességek üzlet.

Fóna Andor (S) öltök legnagyobb t szereshetők be.

Alxelrad „Sas” Férfi és férfiruhák, szerzési forrása.

Abraham Artur minden fajta harisny és rövidárak legolcsó.

Schneider és M Jancu No 8). Eredet sárlási forrása.

Ungár és Glüc vetek, vásznak és kaphatók.

Gonda Testvér gyermek luxus-cipő napi áron.

Glück Zoltán (női és gyermekcipő)

Urán óra és éks arany és ezüst éks előnyösebb beszerz

Klein Ekszeráz ezüst és briliáns és jeggyűrűk állat

„Ninon” Parfu kölnivizek minden panok legolcsóbb

Láng József U könyvek, papír és ir

Weisz és Lász fajta üveg- és po forrása.

Engel Park-ár áruk, márkás porc mekkocsik állandó

Sternberg I. (ségek, műtárgyak, napi áron szerzh

Bium Vilmos különlegességek le

Weisz Vilmos hatóbb beszerzési italárakban. Napo

Horovitz cukó külföldi cukorkák szereshetők be.

Kristály kelme Unirii 16.] Tökélet

Stern József v Háztartási cikkek, lási forrása.

Sighetui-Ma

Fischmann Nán férfidivatúru és sz Jakob Armin Voda 30.) szerzh nemü szükségletei Salamon és Wie és gyermekdivat szerzhetheti be.

Weisz Jenő volt zium mellett). El forrása.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szö 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, eljegyzéseknek 150 lej

Több előkelő orthodox rabbi által elismert, 1/6-os **emonthail krém sajt** dobozokban L. Scherling, zürichi sajtegyar lepakata és egyedárusítása Nagyrománia területére **Klein Ödön** keresk. ügynökség, **Oradea**, Strada Petru Maior 7. Telefon 7-10

1.000.000 lej tőkével, bank és kereskedelmi szakmeretekkel rendelkező riember betársulna elsőrendű vállalatba aktív működéssel. Ajánlatokat "Tökeerős" jellegű kiadásra továbbít. 1918

Kitűnő minőségű **bivaly tej** garantált 1926 október hó 1-től házhoz szállítva is kapható: Schwartz Ignác, Cal. Decebal 36.

Könyvelő, perfect magyar-német levelező jó referenciákkal azonnal felvétel. Cim Lloyd Express, Cluj, Str. Baia 9.

Erdély és Bánát textil kereskedőinél évek óta jól bevezetett

utazó agilis, jómegjelenésű fiatal ember, fölmondatlan állását változtatná. Szíves megkereséseket "Megbízható" jellegű kiadói hivatalba.

Friss **tej** házhoz szállítva is — jutányosan kapható egész télen át ELEK, Viz-utcai tejüzemben, továbbá Széchenyi-tér 14 sz. alatti bodegában

Jüdisches Fräulein die der rumänischen besonders deutschen Sprache mächtig ist zu meinen Kindern von 3-8 Jahren gesucht. Antäage nebst Gehaltsansprüche eu richten an Isaac Gleicher, Targu-Mures, Strada Principale Carol 48. 1932

Eladó egy félfedelű kocsis és egy 12. harisnyakötőgép teljes felszereléssel. Ertekezni Str. Xenopol 9. (volt Szappan-utca). 1925

Különbejárati kis szoba kiadó 2 intelligens fiatal fiúnak teljes ellátással. Bármilyen szakmájú lehet. Orth. családnál. Cim a kiadóban. 1926

Eladó vagy bérbeadó Kolozsvár belterületén tiszta, épületfa telep engedélyvel, nagy telek, szállár építménnyel, gőzgéppel. Faárugyár, Zsák-utca 20. 1865

Fűszerkereskedő segéd állást keres helyben vagy vidéken. Cim: Mayer Márton, Cluj, Teleki-u. 6. 1927

Belvárosban kiadó két üzlethelyiség. Közlelbi felvilágosítást nyújt Babos és Társai vasútiállomásban Keresztes. 1923

Főiskolai hallgató, partékt könyvelő, román magyar gépirő-levélező, délutáni alkalmazást esetleg óráknyvelést vállal. Cim a kiadóban. 1923

Joung lady musical educated wish to keepcorrespondence with serious gentleman. 1931

Tacamu Ezüstöt a legmagasabb napi áron vásárol a Tacamu ézüstárú és évszékgyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Hölgyek figyelmébe! Mindennemű modern hajmunkák, tambourir választék, kizárólag elsőrendű anyagok készítésével, L'Oréal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközöl. Vágott haját kicsinyben is nagyban vesznek. — **Stana Gyula Cluj** Str. Memorandului 10

Egy teljes felszerelt és abszolút jókarban levő mozifelszerelés jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 1934

Házitanitónak vagy hűközséghez ajánlunk **román, nemet nyelv tanítására**. Ajánlatok "Partékt I." kiadói hivatalba.

Zsidó egyetemi hallgató, irdai munkálatokban és könyvelésben járatos, megfélelő alkalmazást keres. Cim a kiadóban.

Különbejárati butorozott szobát keresek, lehetőleg fürdőszoba használati centrumban. — "Állandó lakó" jellegű kiadóba, vagy délután 4-8 ig az Uj Kelet szerkesztőségében személyesen.

Intelligens izr, urind elfogad teljes ellátásra zongorahasználattal és tanítással jó családból való leányokat. — Oradeamare, Beáthy Ödön-utca 42, I. emelet 7. Berger Antalné.

JOSIF IZRAEL

szüicsmester

Cluj (Kolozsvár), Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca) 2. szám.
Nagy választék mindenféle szőrméből.
Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.

Kimutatás
a Marpe Lanefes (Kóházi) betegek élemező egyesületnek 1926 évi szeptember havi működéséről. Kiosztott 870 ebéd, 180 liter tej, 14 liter torreggeli, — vacsora, **Bevételek:** Tagdíjakból 13,960 lej. Betegek hozzájárulása 2575 lej. Templomi és egyéb hozzájárulások 1690 lej. Ebéd megváltása 1285 lej. Adományok — lej. 870 ebéd értéke 43,500 lej. Tartalékalapból (a havi kiadás) 4437 lej. Összesen 67,447 lej. — **Kiadások:** Ételfordásért 4656 lej. Igazgatási költségek 3000 lej. Jutalékokra 3360 lej. Konyhai kiadások és főzés 3895 lej. Tejszámla városi betegeknek 1316 lej. Segélyek városi betegeknek 7720 lej. Kiosztott ebédék értéke 43500 lej. Egyenleg — lej. — Összesen 67,447 lej. — **Mózes Elek** titkár. **Neumann Mór**né elnök.

"Orient" Szövömművészeti Iskola és Műhely
Oradea-Mare, Str. Ep. Clorogarin 14.
Perzsaszőnyeg ..... 3000 leittől
Perzsa gyapjúfonal ..... 450 leittől
Felváltó leszívó ..... 380 leittől
Szőnyegtervek, szövökellékek, francia és svéd gobelinek legelőnyösebb beszerzési forrása.
Vidéki rendelések utánváltást gyorsan és pontosan eszközölhetünk.

Átmeneti kabátok

Neumann M.

férfiruhaárúháza
Cluj, Piata Unirii (Főter) 14

Lámpa-bélet

és gyertyabélet gyárt és mintázott árajánlattal szolgál

Lengyel Sándor és Fial

szalagszövőgyára **Arad**, Interurban 407.

A közkedveltségnek örvendő

„Ursus-Extra“

világos sörkülönlegesség ismét kapható.

CZELL-sörfőzde Kolozsvár-Monostor

Fontos! Szabókellékek, bélék, cérna, harisnya, vattelin, gombok
Neumann Károly
Rogina Maria 10. szaküzletében vehető
400 Yd. olasz cérna 8 L. 300 Yd. angol cérna 15 L.
50 mt I-a gépselyem 8:50 Duplaszélés vattelin
Duplaszélés glott 110 L. 1 m. 175 L.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei.

Paganini. A magyar színház legújabb operettslágere olyan hatalmas sikert aratott a premieren, hogy most már biztosra vehető, hogy nagyon sokáig nem kell gondoskodni újabb operett-premierről. A Paganini itt is, mint külföldön, a legnagyobb sikert aratta.

A Noszty fiu esete — Tóth Marival. Mikszáth kitűnő regényéből dolgozta át szindarabját Harsányi Zsolt, akinek nevét nemcsak operettfordításokból, de igen sok kitűnő színpadi átdolgozásból ismerjük. A Vén gazember volt a legutolsó ilyen átdolgozott szindarabja és most a budapesti Vigszínháznak a legnagyobb sikere a Noszty fiu esete Tóth Marival. Harsányi új vigjátékára nap-nap után készülnek a legnagyobb ambícióval drámai színészeink, akik maguk is érzik, hogy milyen nagy siker van kilátásban. A jövő héten kerül bemutatásra.

Heti műsor
Szombat d. u. fél 4-kor: Piros bugyelláris. (Az első ifjúsági előadás. Leszállított helyárak. Bevezető előadást tart dr. Pálffy tanár. — Szentgyörgyi és Tolnay Andor fellépésével. Sorozatszám 85.)
Szombat 7-kor: Szomorúságának énekes (Bérlet-szünet. Rendes helyárak. Sorozat 86.)
Szombat 9-kor: Paganini (Napiléslet 15 B. Sorozatszám 87.)
Vasárnap fél 3-kor: Csizmadia mint kizértet (Szentgyörgyi István fellépésével. Leszállított helyárak. Sorozat 88.)
Vasárnap 6-kor: Dolly (Neményi Lili, Ihász és Leóvey fellépésével. Leszállított helyárak. Sorozat 89.)
Vasárnap háromnegyed 9-kor: Paganini (Bérlet-szünet. Sorozat 90.)
Hétfő: Paganini (Bérlet-szünet. Sorozat 91.)

Szerkesztőség és adóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, St. P. P. (Brassai-utca)
Telefon:
Cluj, és kiadóhivatal
877, 228 és 10
St. P. P. — — —
Egyetlen ára pályázatok és vidéken is megfizethető —

1926 október 16

Királyi udvari
A
KELET
du
Fengő
ékszer
Cluj, P. U.

Két különböző sajtót: Az egyik a párisi ut. Flor olysvalami, amit tényleg nem is aktív miniszterelnökében levitézett amint a távirati ót az aktuális p szokás szerint a igen szoktak ar hogy a politikai ellenzéki vezéretott helyzet, am ritkán megfelelő kihallgatásra a Ncs, a bukar kott tartózkodni nyettől elűtő p pezstően fantaszi szer az újságírói felfogta, hogy a súlyosabb, min „érdekeségét“ e tett hangjára és sggal egyöntetű fiorcsi találkozó problémákkal vs

A florici tal bir, hogy Bratis zandra társaság utnak első híre a közvéleményt szöbén, amikor helye, közvetlen liberális párt v zélős kampány orán hatott az a párt spiritusza r tározással, — h hagyja az orszá

A magyaraz magyarzatot v csak egyformán közös és a páris illetőleg a florici párisi utnak. A liberális vezérek közéről érintő a fontos ügy te mint az az a Averescu referá

Az utóbbi r rüen egymásma san festik alá királyné párisi régenség módos előkészítése ezt életének kohójá Ezeknek az ese a politikai párt söt ügylétezik, az akarat és az pártok láthoz